

Od sionismu ke vzniku Státu Izrael

Mgr. Kristýna Kuboňová
Ústav religionistiky, FF MU

Historický kontext - diaspora

- *diaspora* = z řeč. doslova „setí semene“, přeneseně disperze, rozptýlení, rozesetí
- počátkem historie židovské diaspory dobytí Izraele Asyřany r. 722 př. o. l. (zánik Samaří) a posléze tzv. Babylónské zajetí 597/586 př. o. l. (3 skupiny – babylónská, egyptská, judská)
- 66-73 o. l. židovské povstání (1. židovsko-římská válka), 70 o. l. zničení jeruzalémského chrámu, 73 o. l. dobytí Masady
- systematické rozprášení Židů po Evropě, Africe a Asii

Historický kontext - středověk

- antijudaismus hlavně ze strany katolické církve
- pogromy a protižidovské násilí v době křížových výprav
- vznik a šíření protižidovských stereotypů (otravování studní, rituální vraždy, znesvěcování hostií atd.)
- omezení práv a svobod ze strany světské a/nebo církevní moci (ghetta, označení, zákazy, nařízení, násilné křty)
- diferenciacie tradic z hlediska lokálního (Sefardové, Aškenázové)

Historický kontext - novověk

- uvolnění s příchodem evropského osvícenství, vzestup haskaly, postupná asimilace v závislosti na mocenské situaci a nastupující vlně sekularizace
- formální emancipace Židů podpořena revolucí v r. 1848 a završena plnoprávností v r. 1867
- zrušení ghett, průmyslová revoluce, hospodářský rozkvět, nárůst sociálních rozdílů
- migrační vlny vnitrostátní i mezinárodní
- restaurování středověkých stereotypů, pogromy, moderní antisemitismus, radikalizující se nacionální hnutí

Sionismus

- logickým vyústěním rozmachu evropského nacionalismu
- odpovědí na německý, rakouský, český, francouzský, ruský nacionalismus
- původně hnutí eschatologicko-mesianistické (očekávání příchodu Mesiáše ze Sijónu), od konce 19. stol. hnutí sociálně-nacionální
- snahou o realizaci tzv. židovského snu, tj. založení národního židovského státu

„Tam v zemi předků toužené,“ zpívali rodiče, když byli mladí, ona v Rovně a on v Oděse a Vilně, tak jako tisíce dalších mladých sionistů ve východní Evropě v prvních desetiletích dvacátého století, „splní se naše naděje. Tam chceme prožít naše dny životem čistým, svobodným.

Amos Oz, *O lásce a tmě* ()

Původ slova

- sionismus - v hebr. - od jeruzalémského pahorku Sijón u JZ hradeb starého města (původně jméno jebúsejské pevnosti dobyté králem Davidem, pozdější město Davidovo)
- Sijón = Erec Jisrael = Medinat Jisrael = Am Jisrael

Podněty ke vzniku

- bosenský rabín **Yehuda Ben Solomon Chai Alkalai** – první podporovatel myšlenky návratu Židů do Palestiny
- německý rabín **Zvi Hirsch Kalischer** – 1862 kniha *Drišat Cijon* (Hledání Sijónu), představitel náboženského sionismu
- podněty hlavně z V Evropy, volání po osídlení *Erec Jisrael* v důsledku pogromů v Rusku 1881-1884
- součástí sionismu snahy o reformu hebrejštiny do moderní podoby a vytvoření základního hebrejského slovníku – **Eliezer Ben Yehuda**

Leon Pinsker

- lékař v Oděse, propagátor sionismu
- ústředním problémem bezdomoví Židů jako národa
- popírá jednu ze základních tezí haskaly: Židé nebudou nikdy plně asimilováni, asimilace podporuje antisemitismus
- 1882 vydává *Auto-Emancipation* - sebeosvobození Židů možné pouze jejich přesídlením do nové domoviny, vlastního židovského státu
- zakladatelem hnutí **Chovevej Cijon**, známé též jako **Chibbat Cijon** (Milovníci Sijónu) – podpora Rotschildem
- migrační vlna (alija) 25 tisíc mladých ruských Židů po atentátu na ruského cara r. 1881
- 1882 založení první osady Rishon LeCijon v Palestině

Nathan Birnbaum

- 1883 zakládá první sionistický studentský spolek Kadima
- od 1885 vydává periodikum *Selbstemanzipation!* – 1890 zde poprvé používá pojem „sionismus“
- 1897 na prvním sionistickém kongresu zvolen generálním sekretářem *Sionistické organizace*
- brzy odchází kvůli rozčarování nad proměnou sionistických ideálů
- obhájcem židovské kulturní autonomie v R-U
- iniciátorem první konference jazyka *jidiš* v r. 1908

Theodor Herzl

הֶרְצֵל בְּנִימִין זָאָב

Theodor Herzl

- vídeňský novinář, původně stoupenec asimilace s odstupem od židovské tradice (představa masového křtu Židů v chrámu sv. Štěpána)
- v souvislosti s Dreyfusovou aférou a rozbujením francouzského antisemitismu obrat
- 1894 vydání díla *Der Judenstaat* (Židovský stát)

Der Judenstaat

Židovský stát

„Jsme národ, jeden národ. Všude jsme se upřímně snažili začlenit se do národních komunit, které nás obklopovaly, a udržet si pouze víru otců. To nám však není dovoleno. Marně usilujeme prostřednictvím úspěchů v umění a vědě o dosažení větší slávy našich vlastí a přispění k jejich bohatství účastí na obchodu. Je námi opovrhováno jako nějakými vetřelci. Kdyby nás jen nechali na pokoji... nezdá se mi však, že to mají v úmyslu... Svět potřebuje židovský stát, a proto vznikne...“

Herzlovy myšlenky

- plán politického sionismu – asimilace není možná, židovský národ potřebuje zemi bez národa
- netrvá na Palestině jako území pro židovský národ
- 1897 první sionistický kongres v Basileji – právní zabezpečení domoviny v Palestině, ustavení Světové sionistické organizace podporované hnutím Chovevej Cijon
- podpora legálního přistěhovalectví, snaha získat finanční prostředky k odkoupení půdy v Palestině

Sionistické hnutí v českých zemích

- začíná se formovat v 90. letech 19. století, šířiteli sionistických myšlenek zpočátku především německo-židovští vysokoškolští a středoškolští studenti z asimilovaných měšťanských rodin hledající únik ze složitého postavení Židů v mnohonárodnostní společnosti rakousko-uherské monarchie.
- první sionistickou organizací založenou roku 1894 na Moravě brněnský studentský klub *Jüdischer Akademische Verbindung Veritas*; první sionistický spolek v Čechách *Jüdischer Volksverein Zion* vznikáv roce 1899 v Praze
- většina stoupenců sionistických myšlenek v českých zemích původně neusilovala v první řadě o fyzický návrat do *Erec Jisrael*, ale dávala spíše přednost duchovnímu či kulturnímu sionismu s důrazem na potřebu náboženské a kulturní renesance evropského židovstva.
- na propagaci samotné aliji se začaly zaměřovat teprve později vznikající sionistické spolky

Další sionistické spolky

- 1899 *Bar Kochba* – studentský spolek vytvořený na základech židovské nacionální společnosti *Makabea*
- 1903 *Jüdische Akademisch-technische Verbindung Barissia*
- 1909 *Theodor Herzl* – spolek židovských studentů pražské české univerzity
- 1913 *Jüdischer Wanderbund „Blau-Weiss“* – nejstarší spolek zaměřený na teoretickou a praktickou přípravu na aliju
- 1918 *Národní rada židovská* – organizace usilující o uznání židovské národnosti a plné občanské rovnoprávnosti
- 1919-20 *Sionistická organizace* – organizace reprezentující židovské národní zájmy v ČSR

Balfourova deklarace 1917

- 2. listopad 1917 - formální deklarací postoje britské vlády týkající se vytvoření židovské národní domoviny na území historické Palestiny, nad níž během první světové války ztratila vládu Osmanská říše
- dopis, který na návrh britského ministra zahraničí Arthura Jamese Balfoura vypracoval anglický státník Alfred Milner, adresován baronu Lionelu Walteru Rothschildovi, jednomu z čelních představitelů Britské sionistické federace
- podstatou dopisu oficiální vyjádření podpory britské vlády myšlenky vzniku „národního domova“ židovských obyvatel na palestinském území za předpokladu, že nebudou porušena občanská a náboženská práva jak nežidovských obyvatel Palestiny, tak i Židů žijících v jiných zemích
- Balfourova deklarace tak významným způsobem přispěla k pozdějšímu založení Státu Izrael

Foreign Office.

November 2nd, 1917.

Dear Lord Rothschild,

I have much pleasure in conveying to you, on behalf of His Majesty's Government, the following declaration of sympathy with Jewish Zionist aspirations which has been submitted to, and approved by, the Cabinet

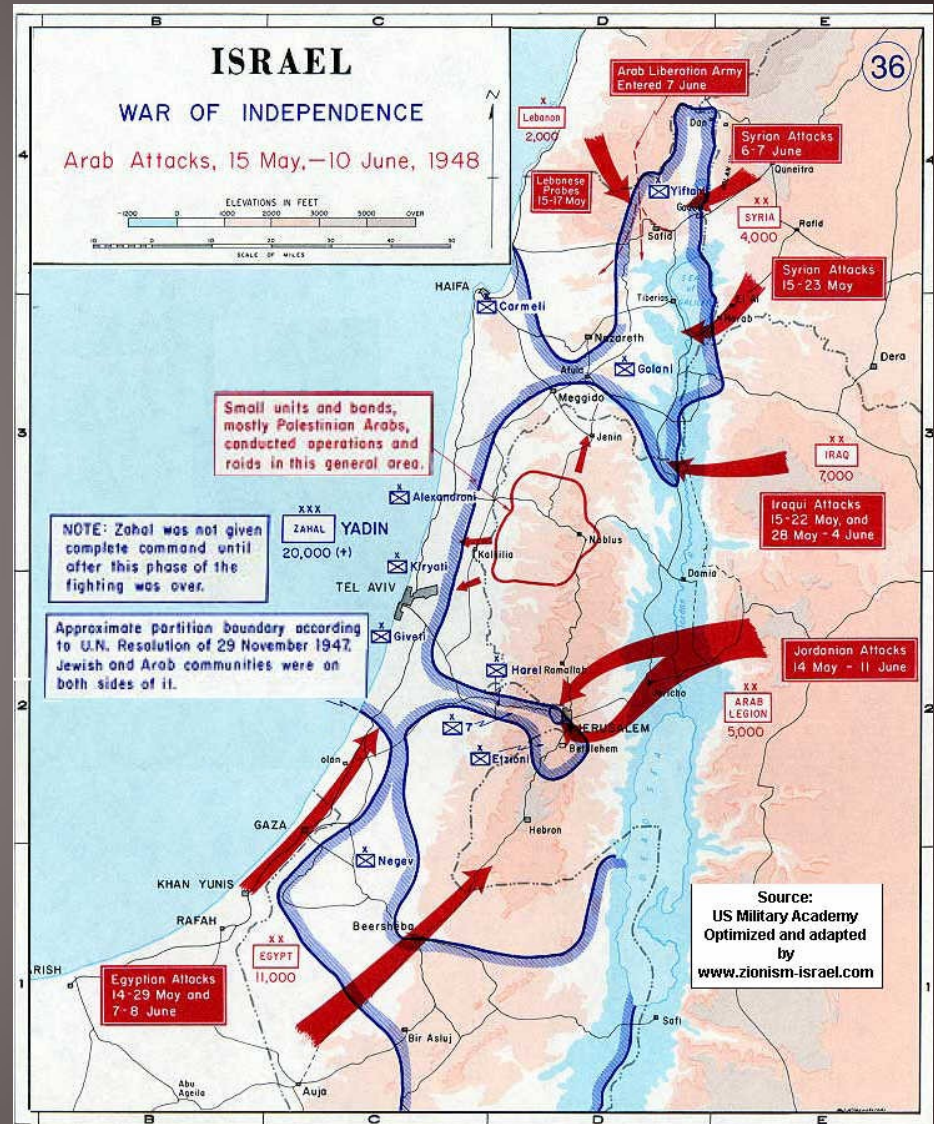
His Majesty's Government view with favour the establishment in Palestine of a national home for the Jewish people, and will use their best endeavours to facilitate the achievement of this object. It being clearly understood that nothing shall be done which may prejudice the civil and religious rights of existing non-Jewish communities in Palestine, or the rights and political status enjoyed by Jews in any other country"

I should be grateful if you would bring this declaration to the knowledge of the Zionist Federation.

Y. in
Arthur Balfour

Založení Státu Izrael 1948

- Stát Izrael vyhlášen na území historické Palestiny jako židovský národní stát dne 14. května 1948 v návaznosti na rozhodnutí Organizace spojených národů rozdělit mandátní Palestinu na dva státy – arabský a židovský
- arabské státy sousedící s Izraelem na vyhlášení Státu Izrael reagovaly vojenskou ofenzívou, která přerostla v patnáctiměsíční válečný konflikt (známý také jako tzv. Válka za nezávislost), během nějž došlo mezi armádami Egypta, Jordánska, Sýrie, Libanonu a Iráku na jedné straně a izraelskou armádou na straně druhé k vleklým bojům
- roku 1949 bylo na základě mírových jednání na půdě OSN vyhlášeno příměří a byly stanoveny dočasné hranice mezi Izraelem, Jordánskem a Egyptem – Jordánsko anektovalo území Západního břehu Jordánu a východní část Jeruzaléma a Egypt převzal kontrolu nad Pásmem Gazy

**State of Israel
1948/49**

Palestinian loss of land 1946 to 2000

Palestinian & Jewish land 1945

UN Partition plan 1947

1949 - 1967

2000

Sionismus v umění a hudbě

- sionistické písně spojené se slovy „národ“ „Sijón“
<http://www.youtube.com/watch?v=We07DKoDMZU>
- písně o Herzlovi a sionismu
http://www.youtube.com/watch?v=SZOBa_wgYiE
- v současnosti bujaré oslavy Dne nezávislosti Izraele

Antizionismus vs. antisemitismus

- http://www.radioislam.org/islam/roligt/zionism/cartoons_zionism.htm
- Karikatury, novinové články, zpravodajství, reportáže

Arab world racist Anti-Zionist Imagery

Abbas al-Khatib, 6/10/2002 (Bahrain)

ZIONISM

ONLY A SMALL
YOUNG STATE
SEEKING TO
LIVE IN PEACE
WITH ITS
NEIGHBOURS.

MADE IN
USA

ISRAELI NE

EGYPT

JORDAN

LEBANON

SYRIA

LATIFE
2007

Judaismus odmítající sionismus

Neturej Charta International

Jews united against Zionsim

- <http://www.nkusa.org/>

Děkuji za pozornost 😊